

NOVÝ ZÁKON O MEDZINÁRODNEJ POMOCI PRI VYMÁHANÍ NIEKTORÝCH FINANČNÝCH POHLADÁVOK A O ZMENE A DOPLNĚNÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV BY MAL BYŤ ÚČINNÝ OD 1.11.2009

Doc. JUDr. Alena Pauličková, PhD.

Vysoká škola v Sládkovičove

Fakulta práva Janka Jesenského

Medzinárodná spolupráca a pomoc medzi príslušnými orgánmi členských štátov Európskej únie alebo zmluvných štátov patrí k oblastiam, ktoré významnou mierou prispievajú k ochrane príjmov rozpočtu SR a rozpočtov iných členských štátov Európskej únie alebo zmluvných štátov. Globalizácia ekonomik a rozvoj medzinárodného obchodu si vyžiadala intenzívnu medzinárodnú spoluprácu a pomoc, ktorá môže mať významný účinok v boji proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa zaplata finančných pohľadávok. Aj keď príslušné orgány Slovenskej republiky majú potrebné pravomoci a nástroje na vymáhanie pohľadávok od dlžníkov, problém nastane vtedy, ak sa dlžník zdržuje mimo územia Slovenskej republiky a na našom území nemá žiadny majetok.

Ak príslušné orgány následne zistia, že dlžník dosahuje príjmy na území iného členského štátu alebo tam má majetok, využitím medzinárodnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok je možné dosiahnuť aj od takéhoto dlžníka úhradu pohľadávky alebo aspoň jej čiastočnú úhradu.

Súčasnne platný zákon č. 446/2002 Z. z. o vzájomnej pomoci pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok v znení neskorších predpisov upravuje postupy a podmienky medzinárodnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok podľa smernice Rady č. 76/308/EHS a smernice Komisie č. 2002/94/ES. Zdôvodu, že smernica Rady bola niekoľkokrát novelizovaná, prijala Rada dňa 26. 05. 2008 jej kodifikované znenie pod č. 2008/55/ES. V zaujme zabezpečenia efektívneho výberu finančných pohľadávok jednotlivými štátmi, bola smernica Komisie č. 2002/94/ES zrušená a nahradená nariadením Komisie (ES) č. 1179/2008.

V návrhu zákona sa upravuje postup a podmienky, za ktorých budú príslušné orgány SR poskytovať, požadovať alebo prijímať medzinárodnú pomoc za účelom vymáhania niektorých finančných pohľadávok pre SR alebo iný členský štát Európskej únie alebo zmluvný štát. Rozsah úpravy sa doplnil o pohľadávky, ktoré sú v posobnosti Ministerstva pôdohospodárstva SR. Medzinárodná pomoc pri vymáhaní pohľadávky zahŕňa výmenu informácií, doručenie dokumentov, vymáhanie pohľadávky, zabezpečovanie pohľadávky a iné činnosti s nimi súvisiace.

Ide o návrh zákona, ktorý nemá dopady na štátny rozpočet, verejné financie, zamestnanosť, obyvateľov, environmentálnu oblasť a podnikateľské prostredie.

Predkládaný návrh zákona je v súlade s Ústavou SR, všeobecné záväznými právnymi predpismi, ako aj medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná a zároveň je v súlade správnymi predpismi EÚ, ktoré sú pre SR ako členský štát záväzné.

Vymedzením predmetu zákonnej úpravy, aby bol v súlade so smernicou Rady č. 2008/55/ES z 26. 05. 2008 o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok týkajúcich sa určitých poplatkov, odvodov, daní a ďalších opatrení ustanovuje postupy a podmienky, podľa ktorých príslušný orgán Slovenskej republiky poskytuje, požaduje alebo prijíma medzinárodnú pomoc na účely vymáhania niektorých finančných pohľadávok.

Medzinárodná pomoc pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok sa týka oblasti výmeny informácií, doručovania písomností, vymáhania pohľadávok a zabezpečovania pohľadávky medzi Slovenskou republikou a príslušnými orgánmi členských štátov Európskej únie alebo zmluvných štátov; medzinárodná pomoc pri vymáhaní pohľadávok sa uskutočňuje len na základe vzájomnosti.

Príslušným orgánom Slovenskej republiky, ak ide o daňové pohľadávky alebo colné pohľadávky, sa navrhuje Ministerstvo financií Slovenskej republiky alebo ním určený daňový orgán alebo colný orgán a ak ide o pohľadávky, ktoré sú v posobnosti Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky, príslušným orgánom sa navrhuje Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky alebo ním určený orgán.

Vymáhajúcim orgánom sa navrhuje daňový úrad alebo colný úrad, alebo orgán určený ministerstvom pôdohospodárstva.

Podľa navrhovaného znenia dlžníkom je osoba, ktorá nezaplatila pohľadávku príslušnému orgánu Slovenskej republiky alebo príslušnému úradu iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu, pričom sa navrhuje, aby pohľadávku dlžníka bola povinná zaplatiť aj osoba, ktorá zodpovedá za vyrovnanie pohľadávky dlžníka podľa predpisov platných v inom členskom štáte alebo zmluvnom štáte, ktorý požaduje medzinárodnú pomoc, napríklad ručiteľ, konateľ spoločnosti a pod. Od tejto osoby sa bude vymáhať pohľadávka, ak tuto nebolo možné vymocť od dlžníka.

V súlade so smernicou Rady 2008/55/ES z 26.05.2008 sa navrhuje okruh finančných pohľadávok, na ktoré sa bude vzťahovať postup vymáhania.

V Slovenskej republike pri požadovaní medzinárodnej pomoci pojde o pohľadávky na dani z príjmov, dani z nehnuteľností, dani z dedičstva, dani z darovania, dani z prevodu a prechodu nehnuteľností, dani z pridanej hodnoty, spotrebných daniach podľa druhov, cle pri dovoze a pri vývoze, náhradách, intervenciách a iných opatreniach tvoriacich súčasť systému celkového alebo čiastkového financovania Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka vrátane súm inkasovaných v súvislosti s týmito činnosťami a o pohľadávky na odvodoch a iných poplatkoch upravených podľa spoločnej organizácie trhu pre sektor cukru.

Pri poskytovaní medzinárodnej pomoci vo vzťahu k členským štátom okrem uvedených daní môže ísť o pohľadávku na dani z poisťného, pričom jej formy sú uvedené v smernici Rady 2008/55/ES z 26.05.2008. Z medzinárodnej pomoci sú vylúčené pokuty trestnej povahy.

Posobnosť

V úvodných ustanoveniach sa navrhuje posobnosť príslušného orgánu Slovenskej republiky pri poskytovaní medzinárodnej pomoci pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok a pravomoc pre ministerstvo financií a ministerstvo pôdohospodárstva na určenie orgánov na poskytovanie, prijímanie alebo požadovanie medzinárodnej pomoci. Ďalej sa navrhuje pravomoc pre obce, aby mohli požadovať prostredníctvom daňového orgánu určeného ministerstvom financií medzinárodnú pomoc na vymáhanie pohľadávky na dani z nehnuteľností a zároveň sa zavádza povinnosť pre obce poskytnúť tomuto orgánu informácie, ktoré sa týkajú pohľadávky na tejto dani.

V návrhu zákona je stanovené, podľa ktorých predpisov sa bude postupovať pri poskytovaní alebo požadovaní medzinárodnej pomoci, napríklad orgán určený ministerstvom pôdohospodárstva bude povinný pri vymáhaní pohľadávky postupovať podľa zákona NR SR č. 233/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov (Exekučný poriadok).

Postup pri poskytovaní informácií

Ide o postup pri poskytovaní informácií týkajúcich sa vymáhania niektorých finančných pohľadávok, a to tak, že tieto môžu byť poskytnuté len na základe žiadosti príslušného úradu členského štátu, ktorá musí obsahovať náležitosti ustanovené týmto zákonom alebo nariadením Komisie (ES) č. 1179/2008. Ďalej sa upravujú prípady, kedy príslušný orgán odmietne žiadosť o poskytnutie informácie príslušnému úradu iného členského štátu, a to vtedy,

ak nie je možné požadovanú informáciu získať na účely vymáhania obdobných domácich pohľadávok, alebo ak by jej poskytnutie viedlo k porušeniu obchodného tajomstva, k porušeniu povinnosti zachovávať mlčanlivosť podľa osobitných predpisov, napríklad zákona o advokácii. V prípade, že sa vyskytnú prekážky, pre ktoré informácie nebude možné poskytnúť, príslušný orgán Slovenskej republiky bude o tejto skutočnosti informovať príslušný úrad iného členského štátu a Komisiu.

Doručovanie písomností

Príslušné orgány Slovenskej republiky zabezpečia doručenie písomností súvisiacich s pohľadávkou alebo vymáhaním pohľadávky adresátovi len na základe žiadosti príslušného orgánu iného členského štátu. Príslušné orgány Slovenskej republiky sú taktiež oprávnené požiadať príslušný úrad iného členského štátu EÚ o doručenie nimi vydaných rozhodnutí a iných písomností súvisiacich s pohľadávkou alebo s vymáhaním pohľadávky. Žiadosť o doručenie musí obsahovať náležitosti uvedené v tomto zákone alebo v nariadení Komisie (ES) č. 1179/2008.

Vymáhanie finančnej pohľadávky iného členského štátu Európskej únie bolo možné začať len na základe žiadosti, ktorá musí obsahovať náležitosti ustanovené týmto zákonom a nariadením Komisie (ES) č. 1179/2008, ako aj vyhlásenie príslušného úradu členského štátu, ktorý žiada o vymáhanie o tom, že ním vydaný exekučný titul nie je napadnutý opravnými prostriedkami a že vymáhanie pohľadávky bolo uskutočnené, ale nevedlo k úplnému vymoženiu pohľadávky. K žiadosti musí byť doložený exekučný titul.

Ďalej sa upravuje postup pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok iného členského štátu, ktoré sa budú vymáhať rovnako ako pohľadávky Slovenskej republiky a nebudu mať prednosť pred pohľadávkami Slovenskej republiky. Navrhuje sa, aby exekučný titul vydaný podľa právneho poriadku iného členského štátu vymáhajúci orgán priamo uznal a bez ďalšieho úkonu ho považoval za exekučný titul vydaný podľa predpisov platných v Slovenskej republike. Ak pojde o vymáhanie pohľadávok iného členského štátu, ktoré sú v posobnosti ministerstva pôdohospodárstva, navrhuje sa uplatniť postup podľa exekučného poriadku. Vymáhajúci orgán môže so súhlasom príslušného úradu iného členského štátu povoliť dlžníkovi odklad vymáhanej pohľadávky alebo jej platenie v splátkach a následné môže povoliť odklad výkonu exekúcie. Vymáhajúci orgán bude povinný vyrubiť dlžníkovi sankčný úrok alebo úrok z omeškania, a to odo dňa obdržania kompletnej žiadosti až do zaplatenia vymáhanej pohľadávky. Pri vyrubení sankčného úroku sa uplatní zákon SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách

v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a zákon č. 199/2001 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Úrok alebo sankčný úrok sa nebude vyrubovať u pohľadávok v posobnosti ministerstva pôdohospodárstva z dôvodu, že vnútroštátne predpisy neustanovujú takúto možnosť. Rovnako príslušný úrad iného členského štátu bude povinný odo dňa obdržania žiadosti od príslušného orgánu SR až do dňa zaplatenia pohľadávky vyrubiť úrok alebo sankčný úrok podľa predpisov platných v tomto štáte.

Zabezpečenie pohľadávok iného členského štátu

Ide o možnosť zabezpečenia pohľadávky iného členského štátu, a to zriadením záložného práva k predmetu záložného práva vo vlastníctve dlžníka alebo osob, ktoré zodpovedajú za vyrovnanie pohľadávky dlžníka. Pri zabezpečení pohľadávky sa bude postupovať podľa predpisov platných v Slovenskej republike. O zabezpečenie pohľadávky môže požiadať príslušný orgán Slovenskej republiky.

Vzákone sa navrhujú prípady, u ktorých môže príslušný orgán SR odmietnuť pomoc pri vymáhaní pohľadávky, napríklad, ak by vymáhaním pohľadávky bola vážne ohrozená výživa dlžníka, alebo ak by vymáhanie viedlo k hospodárskemu zániku dlžníka, alebo ak je výška pohľadávky nižšia ako 1500 eur a pod. O odmietnutí žiadosti ovymáhanie príslušný orgán bude informovať príslušný úrad iného členského štátu a Komisiu.

Lehoty na vymáhanie pohľadávky

Vsúíade so smernicou Rady 2008/55/ES z 26. 05. 2008 sa v tomto ustanovení navrhuje, že na lehoty na vymáhanie pohľadávky sa bude vzťahovať právny poriadok štátu, ktorý žiada ovymáhanie pohľadávky. Úkony, ktoré majú vplyv na premlčacie lehoty, sa budú považovať za vykonané aj vtedy, ak ich vykoná vymáhajúci úrad.

Žiadosti o medzinárodnú pomoc a súvisiace písomnosti majú byť predkladané v úradnom jazyku členského štátu, ktorý bol požiadaný o pomoc, ak sa príslušný orgán Slovenskej republiky a príslušný úrad iného členského štátu nedohodnu inak.

Vsúíade so smernicou Rady 2008/55/ES z 26. 05. 2008 sa navrhuje, aby sa bežné náklady vynaložené pri poskytovaní a prijímaní medzinárodnej pomoci pri vymáhaní pohľadávky medzi Slovenskou republikou a iným členským štátom vzájomne neuplatňovali. Exekučné náklady, ktoré vzniknu príslušnému orgánu Slovenskej republiky pri vymáhaní pohľadávky iného členského štátu, môže tento orgán vymocť od dlžníka alebo povinnej osoby podľa predpisov Slovenskej republiky. V ustanovení sa však navrhuje, aby náklady za neoprávnené vymáhanie pohľadávky

uhradil štát, ktorý neoprávnené vymáhanie zapríčinil, alebo aby bolo možné sa na úhrade nákladov dohodnúť, ak je vymáhanie spojené s veľkými ťažkosťami a s bojom proti organizovanému zločinu a pod.

Elektronická komunikácia

V ustanovení sa navrhuje uskutočňovať komunikáciu príslušného úradu Slovenskej republiky a príslušného úradu iného členského štátu elektronickými prostriedkami prostredníctvom siete CCN/CSI. Písomnosti podľa navrhovaného ustanovenia sa budú zasielať poštou len vo výnimočných prípadoch. Navrhuje sa, aby za komunikáciu elektronickými prostriedkami prostredníctvom siete CCN/CSI medzi príslušnými centrálnymi orgánmi iných členských štátov a Slovenskej republiky bolo zodpovedné Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky, ktoré sa na tento účel bude považovať za centrálny úrad.

V súíade so smernicou sa navrhuje sprístupnenie informácií, ktoré boli získané na účely vymáhania, a to tak, že tieto môžu byť sprístupnené osobě, ktorú uviedol príslušný orgán iného štátu pri požadovaní medzinárodnej pomoci, zamestnancom príslušného orgánu Slovenskej republiky alebo vymáhajúceho úradu alebo súdu.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky bude povinné každoročne predkladať Komisiu oznámenie o počte prijatých a zaslaných žiadosti o medzinárodnú pomoc za predchádzajúci kalendárny rok medzi príslušným úradom SR a príslušným orgánom iného členského štátu vrátane údajov o pohľadávke, ktorej sa žiadosť týka, ako aj o vymożenej pohľadávke a pod. Zároveň sa ustanovuje povinnosť príslušným orgánom oznamovať ministerstvu financií údaje, ktoré sú potrebné na splnenie tejto oznamovacej povinnosti.

Pri poskytovaní a prijímaní medzinárodnej pomoci podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, sa bude postupovať podľa tohto zákona, medzinárodnej zmluvy a zákona SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov. V súčasnosti nie je v žiadnej platnej medzinárodnej zmluve ozamedzené dvojitého zdanenia zahrnutý článok 27 modelovej zmluvy OECD týkajúci sa vymáhania pohľadávok, s niektorými štátmi však prebiehajú rokovania o zahrnutí tohto článku do dvojstranných zmlúv.

Prijatím nového zákona o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní sa navrhuje zrušiť súčasne platný zákon č. 446/2002 Z. z. vrátane jeho noviel.

Vzhľadom na to, že v ustanovení § 9 zákona je stanovená povinnosť vyrubiť úrok za povolenie odkladu platenia vymáhanej pohľadávky alebo povolenie jej platenia v splátkach a povinnosť vyrubiť sankčný úrok za oneskorenú úhradu pohľadávky, navrhuje sa doplniť o tieto povinnosti zákon SNR č. 511/1992 Zb. o

správě daní a poplatkov a o změnách v sístave územných finančných orgánov v znění neskorších předpisová tiež doplnit'zákon č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnění niektorých zákonov v znění neskorších predpisov o povinnost vyrubiť úrok z omeškaniá pri poskytovaní medzinárodnej pomoci.

Ustanovenie § 41 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. (Exekučný poriadok) sa navrhuje doplnit o nové písmenom j) tak, aby bolo možné vykonať exekúciu aj na podklade dokladov vydaných podľa právneho poriadku iného členského štátu v prípade vymáhania pohľadávok podľa tohto návrhu zákona.

Literatura:

1. Návrh zákona o medzinárodnej pomoci pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok a o zmene a doplnění niektorých zákonov.
2. Nariadenie Komisie (ES) č. 1179/2008